

נה:

מקום שנהגו פרק רביעי פסחים

מסורת הש"ס

עין משפט  
נר מצוה

כ"ו א מ"י שם הלכה כ'א  
כ"ז א מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ב מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ג מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ד מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ה מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ו מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ז מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ח מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ט מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"א מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ב מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ג מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ד מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ה מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ו מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ז מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ח מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ט מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז כ' מ"י שם ט"ז פ' ו'

**עולי** רגלים פתקנים טעמיהו.  
מהכא משמע דהיא דלסור  
לתקן מעלים כחז"ל דלא התיירו  
אלא לעולי רגלים דיוקא ואין לומר  
דכרי האלד הוא שמה יקרעו וימר  
הוא יוכל לקנות חדשים ויפרק מי  
הספק (מ"ק יג.) מיתו יך כרימא  
ופריך אלף מעתה לגלג לישמי  
שכן כותב גיטי נשים ושוכרים כמתן  
כפרק אלו מנלמס (שם י"ח):  
ומשני ספרי(ג):

**ואם** התיירא שפא יגבבו. וכיון שאין  
יכול להניח צנימו ולא צניח  
הסמון לו לא הוקיחו להניח צניח  
שלישי והתיירו להכניס צניעה צנימו:  
ל

רבינו הנאל

ואסיקא הכי הי"ש ר' מאיר  
אמר כל מלאכה שהיא  
לצורך המועד שהתחיל בה  
קודם י"ד גומרה ב"ד.  
שאני לצורך המועד  
אמרו. ש"מ לצורך המועד  
קנה שנומרה ב"ד ש"מ  
וקיימא לן כותיה. ואין  
מתחיל ב"ד אפילו צלצול  
קין. ואפילו סבכה קטנה.  
ואפילו הן לצורך המועד.  
תן וחמשה עשרים שלש  
אומיות עושין מלאכה  
כערי פסחים. התייבין  
שכן הדין תופר כדרכו  
בחולו של מועד. והספרי  
והכוכבין שכן הבא  
מכירת הים היוצא סביב  
האסורין מחוץ לספר  
ולכסס בחולו של מועד. ר'  
יוסי ב"ר יודנה אומר ר'  
הרשב"א שכן עולי רגלים  
מתקנין מעליהן בחולו של  
מועד. וא"ע ש"מ שהתא  
הפגול חזק מלאכה היא.  
קסבר ר' יוסי לפיין תחלת  
המלאכה מסוף מלאכה. מה  
תן מלאכה מותר אף  
התלת מלאכה מותר.  
בתנ"י מושיבין השובבין  
להתעלות ב"ד ש"מ.  
תריצא הכי בחולו של  
מועד. תרגולת שבתה  
מחוייבין אותה למקומה.  
ואם התו מושיבין אותה  
תחתי. אמר ר' הונא לא  
שנו שמחוייבין אותה בחולו  
של מועד אלא תוך מלאכה  
ימים לבריה. דאבתי לא  
פרח ציורה ערין החיות  
בה. והיא תחמם הביצין.  
ואחר שלשה ימים  
לישיבת על הביצין.  
כיומינו קני עשבוני ימים  
אחר ישיבת על הביצין  
מחוייבין לה בחולו של  
מועד. ר' אמר אפילו  
תוך ג' ימים לישיבתה כו'.  
אסיקא רב הונא סבר  
לומר במקום שיש הספד  
מבית כי הביצין נספדין  
למי' חישו אמרו  
מחוייבין אכל תוך ג'  
לישיבתה דלא נספדו. אלא  
שאין מגילין אפוחין.  
אבל ראוין לו לאכילה ואין  
תן הפסד. אלא הביעו בני  
הפסד מועד הוא זה.  
ולפסד מועד לא חישו.  
רב אמר כו' אפילו להפסד  
דבר חששו ומחוייבין.  
בתנ"י גורפין הרעין מתחת

גומרה בארבעה עשר אימתי בזמן שהתחיל  
בה קודם ארבעה עשר אבל לא התחיל בה  
קודם ארבעה עשר לא יתחיל בה בארבעה  
עשר אפילו צילצול קטן אפילו שבכה קטנה  
לצורך המועד אין שלא לצורך המועד לא  
הוא הדין אפילו שלא לצורך נמו מגרינן  
והא קמ"ל דאפי' לצורך המועד מיגמר אין  
אתחיל לא ת"ש ר' מאיר אומר כל מלאכה  
שהיא לצורך המועד גומרה בארבעה עשר  
ושאינה לצורך המועד אסור ועושין מלאכה  
בערבי פסחים עד הצות במקום שנהגו מקום  
שנהגו אין לא נהגו לא וש"מ לצורך המועד  
אין שלא לצורך המועד לא ש"מ: וחכמים  
אומרים שלש אומניות: תנא (ה'הייטין שכן  
הדין תופר כדרכו בחולו של מועד הספרי

והכוכבין שכן הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורין מספרי ומכוכבין  
בחולו של מועד רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף הרצענין שכן עולי רגלים  
מתקנין מעליהן בחולו של מועד כמאי קמפילגי מר סבר למדין תחילת  
מלאכה מסוף מלאכה ומר סבר אין למדין תחילת מלאכה מסוף מלאכה:  
**בתנ"י** מושיבין שוכבין לתרגולת ב"ד ותרגולת שברחה מחוירין אותה  
למקומה יואם מתה מושיבין אחרת תחתיה יגורפין מתחת רגלי בהמה ב"ד  
ובמועד מסלקין לצדדין מוליכין כלים ומביאין מבית האומן אע"פ שאינם  
לצורך המועד: **גמ'** והשתא אותובי אהדורי מוכביא אמר אבי ואי דיספא  
אתאבי לחולו של מועד אמר רב הונא ר' אלעאי שנו אלא וכו' תוך שלשה למרדה  
דאבתי לא פרח צימרא מינה ואחר שלשה לשיבתה דפסדא לה ביעי לגמרי  
אבל לאחר שלשה למרדה דפרח לה צימרא מינה ותוך שלשה לשיבתה  
דאבתי לא פסידי ביעי לגמרי לא מהדרינן רבי אמי אמר אפילו תוך שלשה  
לישיבתה מהדרינן כמאי קמפילגי מר סבר ילהפסד מרובה חישו להפסד  
מועט לא חישו ומר סבר להפסד מועט נמו חישו: גורפין מתחת: ת"ר  
ה'הובל שבתצר מסלקין אותו לצדדין שברפת ושבתצר מוציאין אותו לאשפה  
הא גופא קשיא אמרת זבל שבתצר מסלקין אותו לצדדין והדר תני שברפת  
ושבתצר מוציאין אותו לאשפה אמר אבי לא קשיא כאן ב"ד כאן בחולו של  
מועד רבא אמר [ג] הא והא בחולו של מועד והכי קאמר ר' יאם נעשה חצר כרפת  
מוציאין אותו לאשפה: מוליכין כלים ומביאין מבית האומן: י"א פפא בדיק לן  
רבא תנן מוליכין ומביאין כלים מבית האומן אע"פ שאינן לצורך המועד ורמיניהו  
אין מביאין כלים מבית האומן ואם חושש להן שמא יגבבו מפני לחצר אחרת  
ומשיננין לא קשיא כ'כאן בארבעה עשר בחולו של מועד ואיבעית אימא  
הא והא בחולו של מועד ולא קשיא כאן במאמינו כאן בשאינו מאמינו והתניא  
(ה'מביאין כלים מבית האומן כגון הכרד מבית הכרד והכוס מבית הונג אבל  
לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן ואם אין לו מה יאכל נתן לו שכרו  
ומניחו אצלו ואם אינו מאמינו מניחן בבית הסמוך לו ואם חושש שמא יגבבו  
מביאן בצינעה בתוך ביתו תרצת מביאין מוליכין קשיא דקתני אין מביאין  
וכ"ש דאין מוליכין אלא מחוורחא כדשיננין מעיקרא: **בתנ"י** "יששה  
דברים עשו אנשי יריחו על שלשה מיתו בידם ועל שלשה לא מיתו בידם  
ואלו הן שלא מיתו בידם מרכיבין דקלים כל היום ובורכין את שמע  
וקוצרין וגודשין לפני העומר ואלו שמיתו בידם מתירין גמיות של הקדש  
ואוכלין

גומרה בארבעה עשר אימתי בזמן שהתחיל  
בה קודם ארבעה עשר אבל לא התחיל בה  
קודם ארבעה עשר לא יתחיל בה בארבעה  
עשר אפילו צילצול קטן אפילו שבכה קטנה  
לצורך המועד אין שלא לצורך המועד לא  
הוא הדין אפילו שלא לצורך נמו מגרינן  
והא קמ"ל דאפי' לצורך המועד מיגמר אין  
אתחיל לא ת"ש ר' מאיר אומר כל מלאכה  
שהיא לצורך המועד גומרה בארבעה עשר  
ושאינה לצורך המועד אסור ועושין מלאכה  
בערבי פסחים עד הצות במקום שנהגו מקום  
שנהגו אין לא נהגו לא וש"מ לצורך המועד  
אין שלא לצורך המועד לא ש"מ: וחכמים  
אומרים שלש אומניות: תנא (ה'הייטין שכן  
הדין תופר כדרכו בחולו של מועד הספרי

והכוכבין שכן הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורין מספרי ומכוכבין  
בחולו של מועד רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף הרצענין שכן עולי רגלים  
מתקנין מעליהן בחולו של מועד כמאי קמפילגי מר סבר למדין תחילת  
מלאכה מסוף מלאכה ומר סבר אין למדין תחילת מלאכה מסוף מלאכה:  
**בתנ"י** מושיבין שוכבין לתרגולת ב"ד ותרגולת שברחה מחוירין אותה  
למקומה יואם מתה מושיבין אחרת תחתיה יגורפין מתחת רגלי בהמה ב"ד  
ובמועד מסלקין לצדדין מוליכין כלים ומביאין מבית האומן אע"פ שאינם  
לצורך המועד: **גמ'** והשתא אותובי אהדורי מוכביא אמר אבי ואי דיספא  
אתאבי לחולו של מועד אמר רב הונא ר' אלעאי שנו אלא וכו' תוך שלשה למרדה  
דאבתי לא פרח צימרא מינה ואחר שלשה לשיבתה דפסדא לה ביעי לגמרי  
אבל לאחר שלשה למרדה דפרח לה צימרא מינה ותוך שלשה לשיבתה  
דאבתי לא פסידי ביעי לגמרי לא מהדרינן רבי אמי אמר אפילו תוך שלשה  
לישיבתה מהדרינן כמאי קמפילגי מר סבר ילהפסד מרובה חישו להפסד  
מועט לא חישו ומר סבר להפסד מועט נמו חישו: גורפין מתחת: ת"ר  
ה'הובל שבתצר מסלקין אותו לצדדין שברפת ושבתצר מוציאין אותו לאשפה  
הא גופא קשיא אמרת זבל שבתצר מסלקין אותו לצדדין והדר תני שברפת  
ושבתצר מוציאין אותו לאשפה אמר אבי לא קשיא כאן ב"ד כאן בחולו של  
מועד רבא אמר [ג] הא והא בחולו של מועד והכי קאמר ר' יאם נעשה חצר כרפת  
מוציאין אותו לאשפה: מוליכין כלים ומביאין מבית האומן: י"א פפא בדיק לן  
רבא תנן מוליכין ומביאין כלים מבית האומן אע"פ שאינן לצורך המועד ורמיניהו  
אין מביאין כלים מבית האומן ואם חושש להן שמא יגבבו מפני לחצר אחרת  
ומשיננין לא קשיא כ'כאן בארבעה עשר בחולו של מועד ואיבעית אימא  
הא והא בחולו של מועד ולא קשיא כאן במאמינו כאן בשאינו מאמינו והתניא  
(ה'מביאין כלים מבית האומן כגון הכרד מבית הכרד והכוס מבית הונג אבל  
לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן ואם אין לו מה יאכל נתן לו שכרו  
ומניחו אצלו ואם אינו מאמינו מניחן בבית הסמוך לו ואם חושש שמא יגבבו  
מביאן בצינעה בתוך ביתו תרצת מביאין מוליכין קשיא דקתני אין מביאין  
וכ"ש דאין מוליכין אלא מחוורחא כדשיננין מעיקרא: **בתנ"י** "יששה  
דברים עשו אנשי יריחו על שלשה מיתו בידם ועל שלשה לא מיתו בידם  
ואלו הן שלא מיתו בידם מרכיבין דקלים כל היום ובורכין את שמע  
וקוצרין וגודשין לפני העומר ואלו שמיתו בידם מתירין גמיות של הקדש  
ואוכלין

ואין מביאין דמועד קטן מתיירא בחולו של מועד ומתניין דהכא בשלל מאמינו אכל מוליכין קשיא  
מאמינו איכא ובהיה קתני אין מביאין וכ"ש דאין מוליכין: מעיקרא. מתניין צ"ד והיה בחולו של מועד:  
**בתנ"י** ששה דברים עשו  
אנשי יריחו. היו נוהגין ישראל הדרים צריחו: מרכיבין דקלים כל היום. של י"ד. גלע"ו איע"ר: ובורכין את שמע. מפסח בגמרא [ג].  
וקולרין לא גרסינן. דהא היתר גמור הוא דקיימא לן בנמנות כפרק רבי ישמעאל דף ע"ג. ממקום שאי אתה מביא אתה קולר ותנובת  
יריחו של עמקס היא ואינה כשירה לנמנות דתנן (שם פ"ה). אין מביאין קולת למנהל לא מבית השלחן ולא מבית העמק וכו' ולכתי אינה  
כשירה לעומר דאין נמנות כהא ממנו דענין משנה ארץ ישראל דילפינן התם ג"ש ארץ: **מסירין גמיות.** גידולין ענפים שגדלו  
בחוירין ושקמין שהקדישו לנמנות הן היו מתירין להניח מן הגידולים. דרך חרוז ושקמה לקולא לשבע שנים והן חוזרין וגדלין ומיתוספין  
וקודם קליפתן קרי ליה צמולת שקמה ומשקלן קרי ליה סדן שקמה. והקדישו ממחילה כשהן מקולצין וימוסף לאחר מיכן גמיות:  
ואוכלין

כ"ו א מ"י שם הלכה כ'א  
כ"ז א מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ב מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ג מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ד מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ה מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ו מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ז מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ח מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז ט מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"א מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ב מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ג מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ד מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ה מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ו מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ז מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ח מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז י"ט מ"י שם ט"ז פ' ו'  
כ"ז כ' מ"י שם ט"ז פ' ו'

הגרות הג"א

[א] נב"י סיפא. נ"ב ניסת  
התמיס רש"א: [ב] לא  
תוך ג' למרדה דאפילו לא  
פרח צמרא מינה. נ"ב  
הר"ף לא נב"י לה ויה"נ  
ל"ט אלף חזר ג' מי אלף  
תוך ג' מי. ועבדנרא  
ל"ח סוף מי תמיס. ומ"ט  
הר"ף שלו א"ע הר"ף  
ובדפי' הרש"א: [א]  
[ג] שם ה' ואלו בחולו  
של מועד. נ"ב הר"ף לא  
נב"י לה:

לעוי רש"י

אינטייר. להרכיב נעף על  
ק"ו.

מוסף רש"י

שכן הדין תופר  
כדרכו. ההמה מלאכה  
ו' להדיע. דין הוא מנייה  
בארבעה עשר אפילו לאומן  
כדרכו. ויה"נ ג' מביאין י"ד  
בדיק לן. מנסה אומן  
אם נדע להשיב ויחזיר  
ק"ו. אי ישיבן תרתי  
ויה"נ ג'. כאן בארבעה  
עשר. מביאין. דטווח י"ד  
לכא. וישיבן לנזק המועד  
דקתני. לנזק הפסד. כאן  
בחולו של מועד. אין  
מביאין. דטווח הוא שש  
מתניין.

רבינו הנאל

ושבתצר מוציאין לאשפה.  
אמר רבא הוא חיתין  
בבצר קטנה אבל בבצר  
גדולה מסלקין לצדדין  
והרפת בין קטנה בין גדולה  
מוציאין לאשפה. אמר רב  
ספא הוה בדיק לן רבא  
[ג'יא: רבא] הבא תנן  
מוליכין ומביאין כלים  
מבית האומן וא"ע שאינן  
לצורך המועד. והתם  
במסקין פיר' ב' תנן אין  
מביאין כלים מבית האומן.  
ואם חושש להם שמא יגבבו  
מפני לחצר אחרת. ושניין  
ליה מחיי' והבא דקתני  
מוליכין ומביאין כלים  
מבית האומן בארבעה  
עשר. ומתני' דקתני אין  
מביאין בחולו של מועד.  
וכן סוגיין דשמעתא  
סלקא. (וא"ע) [ואיכא]  
דאמר מתני' והבא נמי  
בבחי"ה ימניו שאינו  
מאמין בעל הבית כליו  
לאומן קתני מביאין אפילו  
כלים שאינן לצורך המועד.  
כדתיא מביאין כלים מבית  
האומן כגון כוס ביהמ"ה  
וכו'. ואסיקא שנת  
מביאין. כלומר תתיירו לו  
להביאן מפני שאינו  
מאמין. התמת מביאין  
מוליכין מאי איכא למימר.

למה מוליכין בחי"ה י. ואסיקא אלא מחוורחא מחיי' דקתני מוליכין ומביאין בארבעה עשר. ומתני' דקתני אין מביאין בחולו  
של מועד. ומסקנא מקום שנתנו לישות מלאכה בערבי פסחים עד תחילת עושין לו והכי קיימא לן.  
בתנ"י ששה דברים עשו אנשי יריחו וכו'. אלו שלא מיתו, מרכיבין דקלים כל היום. קיימא לן כי הא דאמר מיתו גמרא וירבא  
ומעיל ליה בדוקיחא.

ואין מביאין דמועד קטן מתיירא בחולו של מועד ומתניין דהכא בשלל מאמינו אכל מוליכין קשיא  
מאמינו איכא ובהיה קתני אין מביאין וכ"ש דאין מוליכין: מעיקרא. מתניין צ"ד והיה בחולו של מועד:  
**בתנ"י** ששה דברים עשו  
אנשי יריחו. היו נוהגין ישראל הדרים צריחו: מרכיבין דקלים כל היום. של י"ד. גלע"ו איע"ר: ובורכין את שמע. מפסח בגמרא [ג].  
וקולרין לא גרסינן. דהא היתר גמור הוא דקיימא לן בנמנות כפרק רבי ישמעאל דף ע"ג. ממקום שאי אתה מביא אתה קולר ותנובת  
יריחו של עמקס היא ואינה כשירה לנמנות דתנן (שם פ"ה). אין מביאין קולת למנהל לא מבית השלחן ולא מבית העמק וכו' ולכתי אינה  
כשירה לעומר דאין נמנות כהא ממנו דענין משנה ארץ ישראל דילפינן התם ג"ש ארץ: **מסירין גמיות.** גידולין ענפים שגדלו  
בחוירין ושקמין שהקדישו לנמנות הן היו מתירין להניח מן הגידולים. דרך חרוז ושקמה לקולא לשבע שנים והן חוזרין וגדלין ומיתוספין  
וקודם קליפתן קרי ליה צמולת שקמה ומשקלן קרי ליה סדן שקמה. והקדישו ממחילה כשהן מקולצין וימוסף לאחר מיכן גמיות:  
ואוכלין

ואין מביאין דמועד קטן מתיירא בחולו של מועד ומתניין דהכא בשלל מאמינו אכל מוליכין קשיא  
מאמינו איכא ובהיה קתני אין מביאין וכ"ש דאין מוליכין: מעיקרא. מתניין צ"ד והיה בחולו של מועד:  
**בתנ"י** ששה דברים עשו  
אנשי יריחו. היו נוהגין ישראל הדרים צריחו: מרכיבין דקלים כל היום. של י"ד. גלע"ו איע"ר: ובורכין את שמע. מפסח בגמרא [ג].  
וקולרין לא גרסינן. דהא היתר גמור הוא דקיימא לן בנמנות כפרק רבי ישמעאל דף ע"ג. ממקום שאי אתה מביא אתה קולר ותנובת  
יריחו של עמקס היא ואינה כשירה לנמנות דתנן (שם פ"ה). אין מביאין קולת למנהל לא מבית השלחן ולא מבית העמק וכו' ולכתי אינה  
כשירה לעומר דאין נמנות כהא ממנו דענין משנה ארץ ישראל דילפינן התם ג"ש ארץ: **מסירין גמיות.** גידולין ענפים שגדלו  
בחוירין ושקמין שהקדישו לנמנות הן היו מתירין להניח מן הגידולים. דרך חרוז ושקמה לקולא לשבע שנים והן חוזרין וגדלין ומיתוספין  
וקודם קליפתן קרי ליה צמולת שקמה ומשקלן קרי ליה סדן שקמה. והקדישו ממחילה כשהן מקולצין וימוסף לאחר מיכן גמיות:  
ואוכלין